

Horiot Sources 5

רבינו חננאל מסכת הוריות דף ה עמוד א

ולית הלכתא אפי' כחד מתניי' דמתניתין ולא דברייתא. אלא הלכתא כר' מאיר לחודיה דאמר שמואל לעיל אבל חכ"א יחיד שעשה בהוריית ב"ד חייב.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף צב עמוד ב

דתנו רבנן: בעשתה העושה את כולה, ולא העושה את מקצתה. כיצד: שנים שהיו אוחזין במלגז ולוגזין, בכרכר ושובטין, בקולמוס וכותבין, בקנה והוציאו לרשות הרבים, יכול יהו חייבין - תלמוד לומר בעשתה - העושה את כולה ולא העושה מקצתה.

בעיגול של דבילה והוציאו לרשות הרבים, בקורה והוציאו לרשות הרבים, רבי יהודה אומר: אם לא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים - חייבין, ואם לאו - פטורין. רבי שמעון אומר: אף על פי שלא יכול אחד להוציאו והוציאוהו שנים - פטורים, לכך נאמר בעשתה - יחיד שעשאה חייב, שנים שעשאה פטורין. במאי קמיפלגי - בהאי קרא, ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה. רבי שמעון סבר: תלתא מיעוטי כתיבי נפש תחטא אחת תחטא בעשתה תחטא. חד - למעוטי זה עוקר וזה מניח, וחד - למעוטי זה יכול וזה יכול, וחד - למעוטי זה אינו יכול וזה אינו יכול. ורבי יהודה: חד - למעוטי זה עוקר וזה מניח, וחד - למעוטי זה יכול וזה יכול, וחד - למעוטי יחיד שעשאה בהוראת בית דין. ורבי שמעון - יחיד שעשאה בהוראת בית דין חייב.

רש"י מסכת שבת דף צג עמוד א

יחיד שעשה בהוראת בית דין - הורו בית דין שחלב מותר, והלך היחיד ועשה על פיהם, דאנוס הוא, ור' שמעון לטעמיה, דאמר בהוריות: יחיד שעשה בהוראת בית דין - חייב.

תוספות מסכת שבת דף צג עמוד א

ה"ג - ורבי שמעון יחיד שעשאה בהוראת ב"ד לא צריך קרא ול"ג ר"ש לטעמיה דאמר יחיד שעשאה בהוראת ב"ד חייב כדפירש בקונטרס דהא תנן בהדיא בפ"ק דהוריות (ד' ג.) הלך ועשה על פיהן בין הביאו כפרתן בין לא כו' ר' שמעון פטר ומפרש טעמא תולה בב"ד אנוס הוא.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת בכורות פרק ד משנה ג

וכבר ביארנו בתחלת סנהדרין שאין נקרא בית דין בסתם אלא סמוך בארץ ישראל, בין שהיה סמוך מפי סמוך או בהסכמת בני ארץ ישראל למנותו ראש ישיבה, לפי שבני ארץ ישראל הם אשר נקראין קהל, וה' קראם כל הקהל ואפילו היו עשרה אחדים, ואין חוששין למי שזולתם בחוצה לארץ כמו שבארנו בהוריות,

תוספות הרא"ש מסכת הוריות דף ג עמוד א

מועטין ונתרבו מאי. פי' רש"י ז"ל הא דמבעיא ליה במעוטין ונתרבו משום דלא דמו ממש לחטאו עד שלא נתמנו דמועטין כי חטאו בהוראה לאו בני קרבן נינהו לאתויי כשבה או שעירה, אבל מרובין ונתמעטו דמו ממש לחטאו עד שלא נתמנו דהני מרובין כי חטאו בני קרבן נינהו, ואי רבנן דהכא סברי כרבנן דר' יהודה דלעיל דאמר יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב ליכא לפרושי הכי, וא"נ סברי כר' יהודה דפטר יחיד שעשה בהוראת ב"ד נראה להרמ"ה ז"ל דלא מסתבר לפלוגי בין נשתנה מפטור לחיוב ובין מחיוב לחיוב, הלכך ליכא לאסתפוקי בהא אליבא דרבנן וכ"ש לר"ש דכיון דאפי' כי נשתנו מחיוב לחיוב קא פטר כ"ש מפטור (לפטור) [לחיוב], ופירש דהאי דקאמר מועטין ונתרבו מאי ידע להך טעמא דקאמר במסקנא ולמבדק להו לרבנן דבי רב הוא דקאמר וכשטעו לומר בהא נמי פליגי אמר להם האמת.

תוספות הרא"ש מסכת הוריות דף ג עמוד א

איבעיא להו הורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט הקהל וכו'. פי' את"ל חלב וחלב מצטרפין ה"מ בחד בי דינא אבל בתרי לא או דלמא לא שנא.

ת"ש הורו ב"ד וידע א' מהם שטעו ואמר להם טועים אתם פטור הא שתיק חייב היינו שתיק וכרכש ברישיה, אבל אי שתיק ולא כרכיש ברישיה פטור, תימה אמאי קתני ואמר להם טועים אתם פטור, ליתני רבותא טפי ונודע לאחד מהם שטעו ושתיק פטורים, וי"ל משום דלא ליתי למיטעי ולמימר דכל שתיק פטור אפי' כרכיש ברישיה.

רבינו חננאל מסכת הוריות דף ג עמוד ב

אמר רבא אף על גב דסבר רב דהיכא דהורו ב"ד דחלב מותר ונתחלף לא' חלב בשומן ואכלו דפטור מודה שאם אכלו חצי הקהל באותה הוראה דלא מייתי ב"ד פר אלא כל אחד מייתי כשבה או שעירה. שאין זה שנתחלף לו חלב בשומן משלים לרוב הצבור לאתוויי פר אלא ודאי לא מצטרף מ"ט דאמר קרא לשגגה. פי' דכתיב בפרשת שלח לך והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה עד שיהיו כולם בשגגה אחת (ופי) [ופר]^א ילפי' מעיני מעיני. וקי"ל לסבריה דתנא דמתני' כר' יוחנן דאע"ג דאינה משנה (מאי הוא) [מיהו] שקלו וטרו לטעמיה:

בית הבחירה (מאירי) מסכת הוריות דף ג עמוד א

היתה הראשונה בחלב והשניה באיסור ע"ז יראה שהדבר ספק וגדולי המחברים כתבו שאף בזו מצטרפים ונראה טעם שלהם שאין גורסין כאן תיקו אלא שמשיבין שאלה זו עם שאלה שאחריה באם תמצא לומר כלומר אם תמצא לומר אידי ואידי כרת הוא הורו בית דין ומתו וכו' וכבר ידעת כל שבאם תמצא לומר הלכה היא ברוב מקומות ויש לך לדון מ"מ שאם הורו שתי הוראות ביחד אחת בחלב ואחת בע"ז וטעו מיעוט אחד בחלב ומיעוט אחד בע"ז שמצטרפין ודינם בקרבן ציבור ומ"מ צריך אתה לשאול בכל שאתה אומר לצרף הוראת חלב עם הוראת ע"ז איזה קרבן הם מביאין אחר שאין קרבנם שוה שהרי חלב בפר לכל שבט וע"ז בפר ושעיר לכל שבט ודבר זה ראיתי בו מחלוקת גדולה בין המפרשים יש אומרים שדנים אותם כאלו כלם חטאו בחלב וכלם בע"ז ומביאים פר על החלב ושעיר על הע"ז וגדולי המפרשים פי' שהם מצטרפין להוציא את כלם מדין קרבן הדיוט ופוטרין אותם לגמרי ואין הדברים נראין כלל ויראה לי עיקר הדבר שהם מצטרפין לקרבן חלב שהרי הוא גם כן בע"ז כענין האמור בדיני ממונות יש בכלל מאתים מנה ומביאין פר לכל שבט שהרי בע"ז גם כן דינו בפר ואין מביאין שעיר שהרי לא חטאו רובם להיותם בני שעיר:

רמב"ם הלכות שגגות פרק יג הלכה ד

הורו בית דין בחלב מן החלבים שהוא מותר ואכל מיעוט הקהל על פיהם ונודע להם שחטאו וחזרו בהן, ואחר כך הורו שע"ז פלונית מותרת ועבד אותה ע"ז מיעוט אחר על פיהם, וכשיצטרפו האוכלים לעובדים יהיו רוב הרי אלו מצטרפין אף על פי שהיתה להן ידיעה בינתיים

+/השגת הראב"ד/ הורו בית דין בחלב מן החלבים עד הרי אלו מצטרפין. א"א בעיא ולא איפשיטא היא ולא ב"ד מייתו ולא צבור מייתו.+

כסף משנה הלכות שגגות פרק יג הלכה ד

[ד] הורו ב"ד בחלב מן החלבים שהוא מותר וכו'. שם בעיא דלא איפשיטא וכיון דספיקא הוא ה"ל לפסוק דבין ב"ד בין הם פטורים מן הקרבן ולפיכך יש לתמוה על פסק רבינו וכבר השיגו הראב"ד. וע"כ לומר שנוסחא אחרת היתה לרבינו או שנדחוק לומר שיתנו ויאמרו אם אנו פטורים הרי זה נדבה וצ"ע: בד"א כשהיה המורה ב"ד אחד וכו'. שם בעיא דלא איפשיטא:

לחם משנה הלכות שגגות פרק יג הלכה ד

[ד] הורו ב"ד בחלב מן החלבים וכו'. הקשה עליו הר"א ז"ל בהשגות דהוי בעיא דלא איפשיטא וכיון דלא איפשיטא אזלין בה לקולא ולא ב"ד מייתו משום דדילמא אין מצטרפין ולא ציבור מייתו דדילמא מצטרפין זו היא כוונת הראב"ד ז"ל. וראיתי למהר"ם מטראני ז"ל שכתב בספר קרית ספר דכונתו של הר"א ז"ל אי נמי לאו ב"ד מייתו אליבא דרבי מאיר כלומר דאמר דבית דין מייתו פר ולא ציבור מייתו אליבא דרבי יהודה כלומר דלא מצטרפי ומוקמינן להו אחזקתייהו דמייתי כל חד חטאת בידיעה ע"כ. ופשוט הוא והראשון הוא העיקר בכוונת הר"א ז"ל. וראיתי להרב בעל כ"מ ז"ל שרצה להשיב להשגה זו של הר"א ז"ל שיתנו ויאמרו אם אנו פטורין הרי זה נדבה וכן בפרק י"ד גבי שעקרו אב מאבות מלאכות שתמה שם דהוי בעיא דלא איפשיטא והיה לו לפסוק לקולא כתב כן דעל ידי תנאי הוה וכן בפ' ט"ו גבי כהן משיח הורה עם ב"ד בשגגה ושגגה הם בדם וכו' דהוי בעיא דלא איפשיטא כתב כיוצא בזה דע"י תנאי הוי. ואני תמיה עליו דכיון דהפר הוא חטאת אין כאן תנאי דכשהיא עולה איכא למימר דמתנה יהא לחובתי או לנדבתי דלהוי עולת נדבה אבל בחטאת אין שייך זה ומתבאר זה בפ"י מהל' נזירות שלא כתב שם רבינו ז"ל התנאי אלא גבי עולות אבל בחטאת כתב שיביא חטאת העוף על הספק ואם כדבריו היה לו להביא בהמה לחטאת ולהתנות אלא פשיטא דאין תנאי בחטאת לומר דתהא נדבה, ועוד אם כדבריו למה הצריך רבינו ז"ל כאן מספק לב"ד שיביאו ויתנו ולא הצריך כן לכל אחד מן הציבור שיביא ויתנה דדילמא אין מצטרפין וחייב כל אחד ואחד חטאת לעצמו ואם כן היה לו לכל אחד ואחד להביא חטאת ולהתנות ועוד לדבריו דבהך חלוקה דמיעוט בחלב ומיעוט בע"א מביאין ע"י תנאי משום דהוי ספיקא ובחלוקה דמיעוט בחלב ומיעוט בדם ודאי דמביא בלא שום תנאי דהא אמרינן ואת"ל כיון דאיסורן שוה וקרבנן שוה מצטרף וכבר

ידוע שיטת רבינו ז"ל דכל אם תמצא לומר פשיטותא הוא וכיון דיש הפרש בין שני החלוקות דבחדא מביא ע"י תנאי ובהדא בלא תנאי היה לו לרבינו ז"ל לבאר זה. ולמהר"ם מטראני ז"ל בספר קרית ספר ראיתי שכתב ואף על גב דסלקה בתיקו כתב הרב ז"ל דמצטרפין כיון דחזינן מיעוטי אחרני דמיעוט בחלב ומיעוט בדם דמצטרפין כדאמר התם משום דאיסורן וקרבתן שוה ואף על גב דמיעוט בחלב ומיעוט בע"ז אין איסורן וקרבתן שוה אפ"ה מוטב שיצטרפו ויביא פר כל שבט משיביאו כל אחד קרבן חטאת דאיכא חשש טפי בהבאת חולין לעזרה כשיביאו כל אחד קרבן חטאת ממה שיביאו כל השבטים י"ב פרים ע"כ. ואני תמיה עליו דלא היה לו להצריך שיביא לא ב"ד ולא כל אחד ואחד כיון דאיכא לאסתפוקי אי הוי חולין בעזרה תדע לך דבסוף הלכות אלו גבי אכל חצי זית כשהוא הדיוט ונתמנה ועבר ואכל חצי זית אחר כתב שם רבינו ז"ל הרי זה ספק ולא כתב שם שיביא פר משמע דעל הספק יש לפוטרו ואף על פי שלא כתב שם דפטור בהדיא ממילא משמע דעל הספק לא יביא חולין בעזרה. וגם זה קשה להרב בעל כ"מ ז"ל שכתב שע"י תנאי יביא למה לא כתב שם הרב שיביא ע"י תנאי אלא כתב שהדבר ספק. לכך נראה לי ודאי דרבינו גירסא אחרת היתה לו בגמרא דבעיא דהורו ב"ד שחלב מותר בעי לה באת"ל דבעיא קמא והכי גריס את"ל כיון דאידי ואידי כרת הוא מצטרף הורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט הקהל ומת אותו ב"ד וכו' וכיון דהבעיא בתרייתא בעי באת"ל דקאמר כבר נודע לנו דרכו של רבינו דאית ליה דכל את"ל פשיטותא הוא ולכך רבינו ז"ל כתב דמצטרפין ולא הוצרך להזכיר חלב ודם דכ"ש הוא דמצטרפין דאיסורן שוה וקרבתן שוה וגם תירוץ זה נרמז בדברי הרב בעל כ"מ ז"ל, ועל כרחין לומר שנוסחא אחרת היתה לו לרבינו ז"ל ולא מצאתי מקום לרבינו ז"ל אם לא היה לו גירסא זאת בגמרא ולשאר הבעיות שפסק בפ"ד ובפ"ו שם אבאר בס"ד אבל יש לתמוה עוד על רבינו ז"ל דבעיא דמת אותו ב"ד מיהת לא איפשיטא וכיון דלא איפשיטא לא ב"ד מ"ייתו ולא ציבור מ"ייתו ואיך כתב רבינו ז"ל דאין מצטרפין דציבור מ"ייתו כל אחד ואחד בפני עצמו הא בעלמא מצטרפין הן והוי חולין בעזרה מה שמביאין כשבה או שעירה. וראיתי למהר"ם מטראני ז"ל בספרו קרית ספר שעמד על זה וכתב שם וכיון דסלקה בעיא בתיקו כתב הרב ז"ל דאין מצטרפין ולא יביאו השבטים פר וכל אחד מן החוטאים לא יביאו חטאת משום חשש חולין בעזרה או אפשר שיביא כל אחד חטאת כדין מיעוט הקהל דכיון דלא מצינו למיפשט שיצטרפו להביא פר כל שבט א"כ אוקמינן להו אחזקתיהו אבל בבעיא קמא דסלקא נמי בתיקו כתב דמצטרפין דומיא דשני מיעוטי דחלב ודם דמצטרפין כיון דבעי להך בעיא באת"ל דחלב ודם מצטרפין בהא נמי מצטרפי דכיון דהוי ספיקא דסלקא בתיקו אי מיחייבי כל אחד חטאת או מצטרפי אמרינן דמצטרפין דומיא דמיעוטי אחרני מספקא אף על גב דבעיא לא איפשיטא עכ"ל. ומ"ש ראשונה שכוונת רבינו ז"ל דאין כל אחד ואחד מביא זה דוחק שכיון שכתב דאין מצטרפין משמע דכל אחד ואחד מביא לעצמו דכל היכא שאין הציבור מביאין כל אחד מביא לעצמו וכמו שנראה ממ"ש פ' זה גם מה שתירץ דשאני מיעוט עבודת אלילים וחלב דאע"ג דהוי בעיא דלא איפשיטא אית לן לומר דהו דומיא דמיעוט בחלב ומיעוט בדם גם זה דוחק דאין לדמות עבודת אלילים וחלב דאין איסורן שוה וקרבתן שוה לאינך. ומה שנ"ל לתרץ בקושיא זאת הוא דשם אמרו דבעיא דמת ב"ד אליבא דמ"ד ב"ד מ"ייתו לא תבעי לך דהא ליתנהו כי תבעי לך אליבא דמ"ד ציבור מ"ייתו וכיון דלמ"ד ב"ד מ"ייתו פשוט לן דאין מצטרפין משמע ליה לרבינו ז"ל דאפושוי במחלוקת לא מפשינן ואפילו למ"ד ציבור מ"ייתו לא מצטרפין משום דהוראה דהוא ב"ד בעינן וא"כ אפילו לדין דקי"ל דציבור מ"ייתו פסק רבינו ז"ל דאין מצטרפין דמשמע ליה לפשוט הבעיא כך דלא נפיש במחלוקת. כתב מהר"ם על מ"ש רבינו ז"ל גבי מיעוט בע"ז ומיעוט בחלב אף על פי שהיתה להן ידיעה וז"ל כשהורו על החלב ועל הע"ז אפילו שלא בבת אחת ואכלו מיעוט הקהל חלב ומיעוטי עבדו ע"ז ואח"כ נודע לב"ד שהורו דטעו בשתייהן פשיטא דמצטרפי כיון דהוי בידיעה אחת דע"כ לא מיבעיא לן אלא בשתי ידיעות אבל בידיעה אחת כיון דידיעי דטעו רוב ישראל בהוראת ב"ד אפילו הוי שני איסורין חלוקין מצטרפין ע"כ. וא"כ אפילו הר"א ז"ל בהשגות מודה בהא דציבור מ"ייתו פר מכיון שלא היתה ידיעה בינתים לא היה בכאן בעיא ופשיטא דמצטרפין: